

PEIPSIÄÄRE VALLA
EELARVESTRAATEEGIA
AASTATEKS 2026–2029

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. SOTSIAALMAJANDUSLIK KESKKOND	4
1.1 Eesti majanduskeskkond	4
1.2 Ülevaade Peipsiääre valla elanikkonnast ja lähiaastate arengusuundadest	5
2. EELERVESTRAATEEGIA AASTATEL 2026- 2029	7
2.1 Põhitegevuse tulud	7
2.2 Põhitegevuse kulud	10
2.3 Investeermistegevus	11
2.4 Finantseerimistegevus.....	15
2.5 Sõltuv üksus.....	16
2.6 Arvestusüksus	17
3. KOKKUVÕTE	18

SISSEJUHATUS

Peipsiääre valla eelarvestrateegia on koostatud vastavalt kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seaduse (edaspidi KOFS) §20 ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (edaspidi KOKS) § 372 alusel. Eelarvestrateegia koostatakse arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks, et planeerida kavandatavate tegevuste finantseerimist järgneviks neljaks aastaks. Arengukava koos eelarvestrateegiaga on aluseks kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve koostamisel, kohustuste võtmisel, varaga tehingute tegemisel, investeeringute kavandamisel ning investeeringuteks toetuse taotlemisel. Iga-aastane valla eelarve, arengukava ja eelarvestrateegia peavad olema seoses ja üksteist toetama. Eelarvestrateegia on kooskõlas kehtiva arengukavaga.

KOFS näeb ette, et eelarvestrateegias tuleb eraldi välja tuua olulisemad investeeringuobjektid koos kogumaksumuse prognoosi ja võimalike finantseerimisallikatega.

Eelarvestrateegia kohustuslikuks osaks on rahandusministri määrusega kinnitatud vormidel eelarveandmed strateegia perioodi kohta.

Andmed on esitatud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi poolt kinnitatud tabelis, kus on eelmise majandusaasta tegelikud, jooksva aasta eeldatavad ja aastateks 2026-2029 prognoositavad põhitegevuse tulud, eeldatavad põhitegevuse kulud, investeerimistegevuse eelarveosa olulisemad tegevused ja investeeringud koos kogumaksumuse prognoosi ja võimalike finantseerimisallikatega, eeldatav finantseerimistehingute maht ning likviidsete varade muutus.

Peamised põhimõtted eelarvestrateegia koostamisel on:

- valla jätkusuutlikkuse ja finantsvõimekuse säilitamine;
- põhitegevuse kulude kasv peab olema väiksem, kui põhitegevuse tulude kasv;
- positiivne tulem, mis võimaldab lisaks laenude tagasimaksetele panustada vahendeid investeerimistegevusse;
- toetusrahade kaasamine investeeringuteks;
- finantsdistsipliini tagamise meetmetest tuleb kinni pidada.

1. SOTSIAALMAJANDUSLIK KESKKOND

1.1 Eesti majanduskeskkond

2025. aasta kevadel esitas Rahandusministeerium oma kodulehel kevadise majandusprognoosi (tabel 1). Käesoleva prognoosi koostamist ümbritseb suur ebakindlus nii globaalses mastaabis kui ka siseriiklikult. Globaalset majandusarengut mõjutab USA tollimaksude poliitika, mis on tekitanud ebakindlust ning võib ümber kujundada seniseid väliskaubanduse põhimõtteid ja piirata kasvuväljavaateid. Teisalt on Euroopa Liit langetanud otsused kontinendi kaitsevõime suurendamiseks, millega kaasnevad ka eelarvepoliitilised väljakutsed. Eesti majandus langes 2024. aastal 0,3% , kuid aasta teisest poolest ilmnesis elavnemise märgid. 2025.aastaks prognoositakse, et majanduse taastumine jätkub, kuid ebakindlas väliskeskkonnas ning kõrgele kerkinud hinnataseme tingimustes toimub see aegamisi. 2025. aastaks ootame 1,7%list majanduskasvu, mis kiireneb 2026. aastal 2,5%ni (tabel 1).

Töötajate arvu kasvu on oodata 2025. aasta lõpus. Tööpuudus jätkab langust (tabel 1). Ettevõtete ootused nii kasvuväljavaatele kui ka uute töötajate palkamisele on tasapisi paranenud, kuid erinevate tegurite tõttu ootame töötajate arvu kasvule pöördumist alles käesoleva aasta lõpus. Tööturu seisu on suhteliselt soodsana hoidnud ettevõtete poolne töötajate arvu hoidmine, et olla valmis uueks kasvutsükliks.

Tabel 1 Prognoosi põhinäitajad

	2024 tegelik	2025 prog- noos	2026 prog- noos	2027 prog- noos	2028 prog- noos	2029 prog- noos
Reaalse SKP aastakasv %	-0,3	1,7	2,5	2,2	2,2	2,2(3,2)
Tööpuudus %	7,6	7,1	6,6	6,4	6,3	6,2
Inflatsioon %	3,5	5,2	3,3	2,4	2,2	2,0(1,1)
Palgakasv %	8,1	4,9	5,1	4,7	4,5	4,4
Valitsussektori:						
tulud kokku (mln eurot)	16 803	18 169	18 763	19 522	20 215	19 744
kulud kokku (mln eurot)	17 469	18 801	19 856	20 463	20 748	20 974
ülejäak/puudujääk (mln eurot)	-666	-632	-1 093	-941	-533	-1 230
nominaalne eelarvepositsioon (% SKP)	-1,7	-1,5	-2,5	-2,0	-1,1	-2,4
struktuurne eelarvepositsioon (% SKP)	0,5	0,2	-1,5	-1,6	-1,1	-2,7
võlakoormus (% SKP)	23,6	22,6	24,0	24,9	25,3	26,4
reserv kokku (% SKP)	11,3	8,3	7,8	7,5	7,4	7,0

Allikas: Rahandusministeeriumi kevadine prognoos 2025

Eratarbimine oli 2024. aastal kerges languses ja seda juba kaks aastat järjest. 2025. aasta ei saa samuti olema Eesti tarbijale lihtne. Palgakasv aeglustub viimaste aastate kiire tempoga võrreldes 5% juurde (tabel 1) ja ühtlasi kiireneb hinnatõus sarnasele tasemele. Lisaks jõustub kõrgem tulumaks määr, mis tähendab, et keskmine palgatöötaja töise tulu ostujõud väheneb. Elanike ostujõudu tervikuna toetab veidi pensionide mõnevõrra kiirem kasv. Samas on tarbijate kindlustunne viimased paar aastat olnud languses, millega on kaasas käinud ka tarbimisjulguse kadumine. Püsikaupade ostmist ei planeerita ja töötuks jäämise riski hinnatakse Euroopa Liidu arvestuses Eestis kõige kõrgemaks. Seega on ühest küljest loogiline, et ebakindlates oludes soovitakse rohkem säästa ja vähem kulutada. Arvestades realsissetulekute mõningast langust 2025. aastal võib prognoosida ka tarbimise väikest kahanemist, sarnaselt 2024. aastaga 0,4%. 2026. aastal peaks taastuma eratarbimise selge kasv (1,5%), kuna tulumaksureformi tõttu kasvavad maksujärgsed sissetulekud

kiiremini kui brutopalk ning inflatsioon aeglustub oluliselt. Keskmine reaalpalk 2025. aastal langeb, kuid järgmistel aastatel majapidamiste rahanduslik seis paraneb.

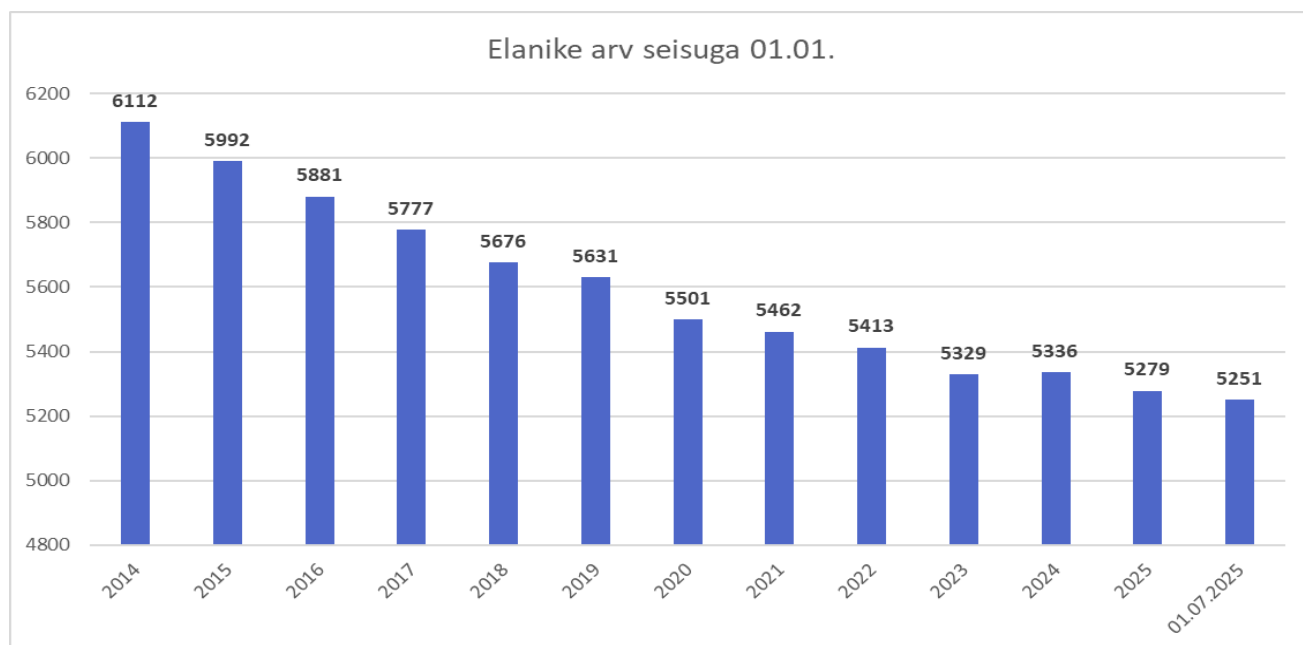
Inflatsioon kiireneb 2025. aastal sise- ja välistegurite ning maksumeetmete koosmõjul (tabel 1). 2025. aastal panustavad inflatsiooni oluliselt toidu kallinemine, käibemaksumäära tõus, mootorsõiduki registreerimistasu ja majanduskonjunkturi tugevnemine. Inflatsiooni aeglustumist võib oodata 2026. aastal, kui maksumeetmete mõju väheneb ning toiduhindade tõus stabiliseerub.

Rahandusministeeriumi käesoleva ja järgnevatel aastatel eelarvepositsioon on tugevalt mõjutatud eelarvestrateegia veel jõustumata otsustest. Käesoleva aasta eelarvepuudujääk väheneb ühekordsete tegurite toel 1,5%ni SKPst (tabel 1) ja jääb ka kogu prognoosiperioodi jooksul riigi eelarvestrateegias seatud tasemest madalamaks. Möödunud aastal oodatust väiksemaks kujunenud defitsiit väheneb sel aastal tänu maksutulude kiirele kasvule veelgi. 2026. aastal puudujääk kasvab tulumaksumuudatuste ja riigikaitsekulude kasvu tõttu. Järgnevatel aastatel maksutulude kasvu toel defitsiit järjest väheneb, kuid kasvab ajutisena kehtestatud maksutõusude kadumisel 2029. aastal taas 2,4%ni SKPst.

Valitsussektori võlakoormus langeb sel aastal vähenenud eelarvepuudujäägi tõttu 22,6%ni SKPst. Väiksema laenuvajaduse tõttu on riigikassa 2025. aasta intressikulu 195 mln, mis on 40 mln võrra madalam kui RESis planeeritud. Järgnevatel aastatel võlakoormus suureneb negatiivse rahavoo tõttu keskmiselt ühe protsendipunkti võrra aastas, jõudes 2029. aastaks 26,4%ni SKPst (tabel 1).

1.2 Ülevaade Peipsiääre valla elanikkonnast ja lähiaastate arengusuundadest

Peipsiääre vallas on 89 asustusüksust sh Kallaste linn, Alatskivi, Kolkja, Kasepää ja Varnja alevik ning 84 küla, millest suuremad on Koosa, Vara ja Pala külad. Enam kui pool rahvastikust elab 10 suuremas asustusüksuses.

Joonis 1. Rahvaarv Peipsiääre vallas 2014-2025 Rahvastikuregistri andmetel

2025. aasta alguses elas Peipsiääre vallas 5279 elanikku (joonis 1). Elanike arv on aastate jooksul järjekindlalt vähenenud, v.a. 2023 aasta, kus toimus tagasihoidlik kasv, ja elanikkond suurenes 7 inimese võrra. 2024. aasta

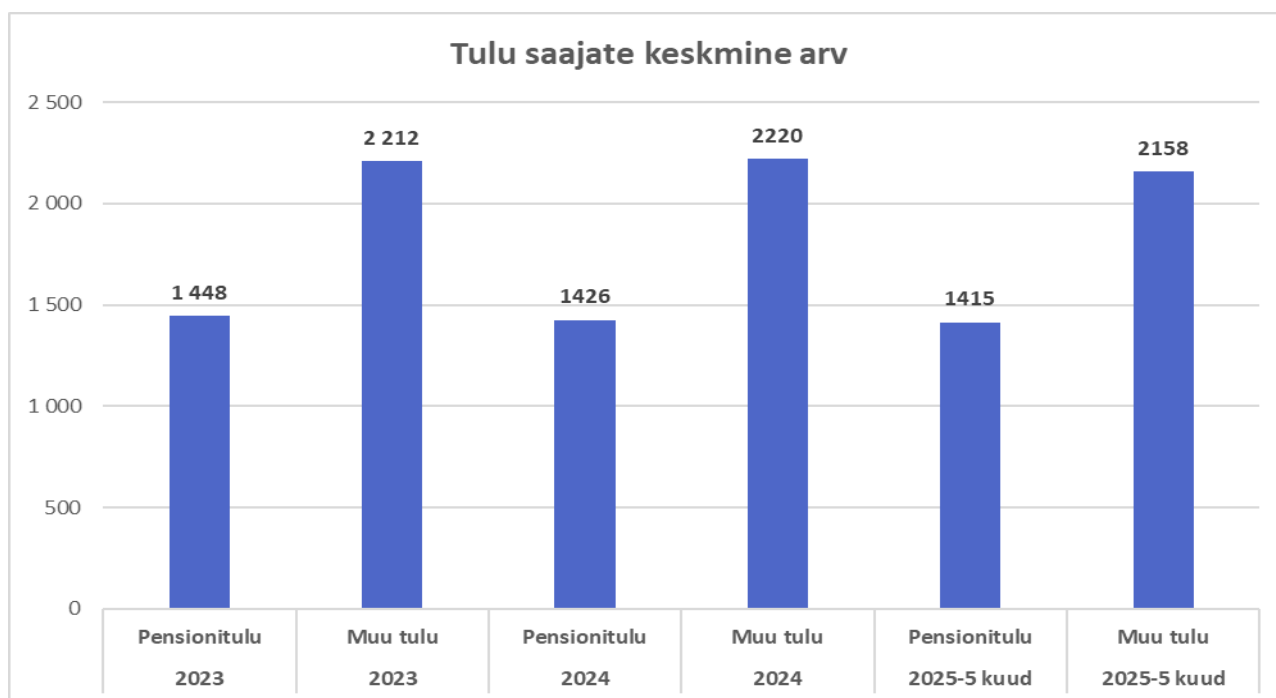
jooksul vähenes elanikkond 57 inimese ehk 1% võrra ja seda eelkõige igavikku lahkujate arvelt. Sisse- ja väljaränne on viimastel aastatel püsinud tasakaalus. 2025.aasta kuue kuu jooksul on elanikkond vähenenud 28 inimese võrra. Poole aastaga on sündinud ainult 13 uut vallakodanikku (2024 aasta samal perioodil sündis 15 last). 2023 aastal sündis 45 last ja 2024 40 last, samas lahkus nendel aastatel 90 inimest aastas.

Tabel 2 Elanike vanuseline jaotus Peipsiääre vallas

	01.07.2025	01.01.2025	01.01.2024	01.01.2023	01.01.2022
18-aastased ja nooremad	875	893	901	836	786
19-64 aastased	3046	3063	3119	3095	3131
65-aastased ja vanemad	1330	1323	1316	1398	1496
Kokku	5251	5279	5336	5329	5413

Rahvastik vananeb ja lähimal kümnendil väheneb tööealiste osakaal. Kasvu näeme ainult 65-aastased ja vanemad vanuserühmas (tabel 2). Üle 65-aastased moodustavad valla elanikest 25,1% ja 18-aastased ja nooremad 17% (seisuga 01.01.2025). Elanike arvu vähenemine ning vananemine mõjutab vallas pakutavaid avalikke teenuseid. Peipsiääre vald on suutnud vaatamata demograafilise olukorra halvenemisele säilitada finantsvõimekuse rahuldava taseme ja panustada vallale vajalike investeeringute teostamisse. Hoolimata maapiirkonnale omastest majandusprobleemidest on ettevõtlusaktiivsus vallas püsinud stabiilne.

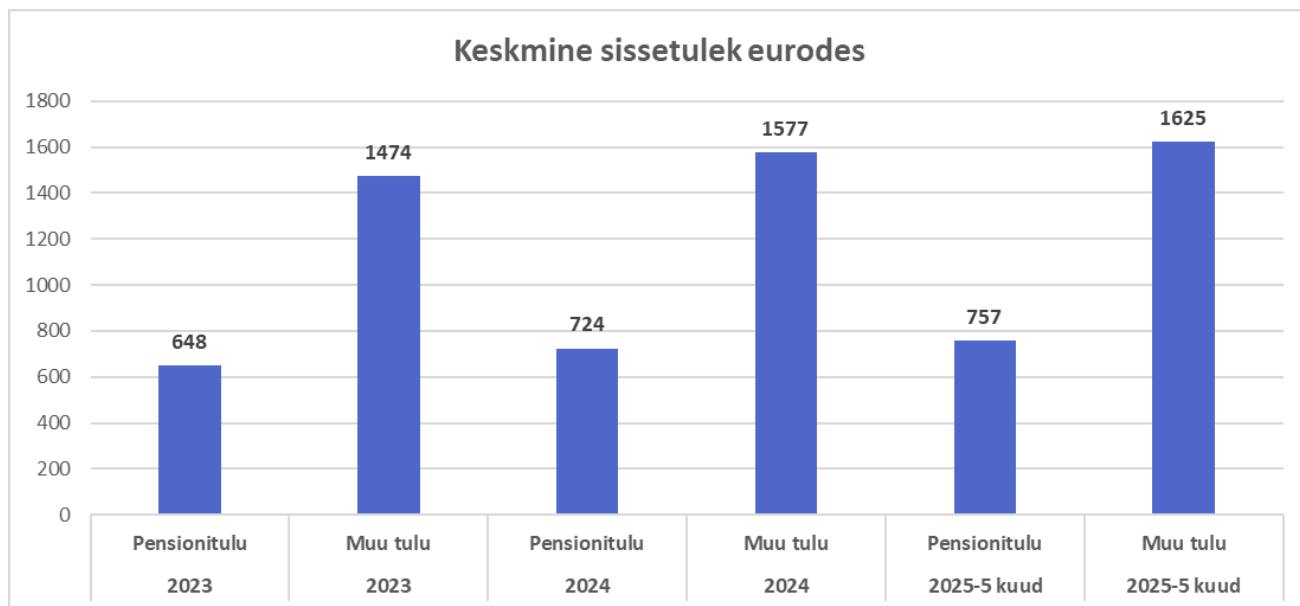
Valla arengus on olulisemad tegurid elanike arv, valla tulu saajate arv ja tulu saajate keskmine sissetulek.

Joonis 2 Tulu saajate keskmine arv aastatel 2023-2025 (5 kuud) Peipsiääre vallas (allikas Rahandusministeerium)

Rahandusministeeriumi andmetel on tulu saajate keskmine arv aastatel 2023-2025 pisut langenud (joonis 2). Kui kohalike omavalitsuste füüsilise isiku tulumaksu laekumine kasvas aastal 2023 suisa 10% ringis, siis aastaks 2025 on kasvuks vaevalt 5%. 2024 aastal oli maksumaksja keskmine sissetulek Peipsiääre vallas 1557 eurot ehk 2023 aastaga võrreldes on kasvanud 103 eurot ehk 6,5% (joonis 3). Samas oli EV maksumaksjate keskmine sissetulek 1801 eurot ehk meie valla maksumaksjate keskmine sissetulek on 224 euro ehk 12,3% võrra väiksem (minuomavalitsus.ee). Samal aastal aga oli Tartu maakonna maksumaksjate

keskmine sissetulek suisa 1926 eurot, seega jääb Peipsiääre valla keskmine sissetulek maakonna keskmisest 18,1% väiksemaks. Veebileht minuomavilitsus.ee andmetel oli vallas 2024.aastal 207 töötut (eelmisel aastal 217) ja ülalpeetavate määr 65,2% (Keskmine KOV 62%). Ülalpeetavate määr on aastaga kasvanud 3,2%. Laste osakaal (0-14a) oli 14,1% ja see on Peipsiääre vallas vähenenud aastaga 1,95%. Keskmine KOV laste osakaalu % oli aastal 2024 16,0 %.

Joonis 3 Keskmine sissetulek Peipsiääre vallas (allikas Rahandusministeerium)

2. EELERVESTRATEEGIA AASTATEL 2026- 2029

Eelarvestrateegia koostamise aluseks on arengukava investeeringute ja tegevuste kava, mille alusel on planeeritud järgmise nelja aasta strateegilised eesmärgid:

- säilitame ja parendame, keskkonnasäästlik ja tark majandamine;
- kvaliteetsed ja kaasaegsed avalikud teenused, mis on kõigile kättesaadavad;
- kaasaegne ja optimeeritud haridus- ja kultuuriasutuste koostöövõrgustik ning piirkonna kultuuriline eripära on hoitud ja väärtustatud;
- kvaliteetne ja optimaalne heaolu- ja sotsiaalteenuste võrgustik;
- keskkonnasõbralik taristu ning atraktiivne avalik ruum.

2.1 Põhitegevuse tulud

Valla tulubaas sõltub ümbritsevast majanduskeskkonnast ning riigi eelarve- ja regionaalpoliitikast. Eesti kohalike omavalitsuste finantsautonoomia on väike. Enamus tuludest otsustatakse keskvalitsuse tasandil rahastamismudelite kaudu. Kõige otsesemat mõju tulubaasile omavad valla elanike arv ja tööturul toimuvad muutused, kuna tööturu seisukorrast sõltub otseselt valla suurima tuluallika füüsilise isiku tulumaksu laekumine.

KOFS-i järgi jagunevad tulud põhitegevuse ja investeerimistegevuse tuludeks. Põhitegevuse alla kuuluvad kõik maksutulud, tulud kaupade ja teenuste müügist, sihtotstarbelised toetused tegevuskuludeks,

mittesihtotstarbelised toetused ja muud tegevustulud. Maksutulud koosnevad füüsilise isiku tulumaksust, maamaksust ja kohalikest maksudest. Tulud kaupade ja teenuste müügist koosnevad riigilõivudest, haridusteenuste müügist teistele omavalitsustele, valla allasutuste omatuludest ning üüri- ja rendituludest. Saadavad toetused tegevuskuludeks koosnevad toetusfondi eraldistest ja muudest saadud toetustest tegevuskuludeks. Muud tegevustulud koosnevad ressursitasudest, trahvidest ja muudest eelpool nimetatata tuludest.

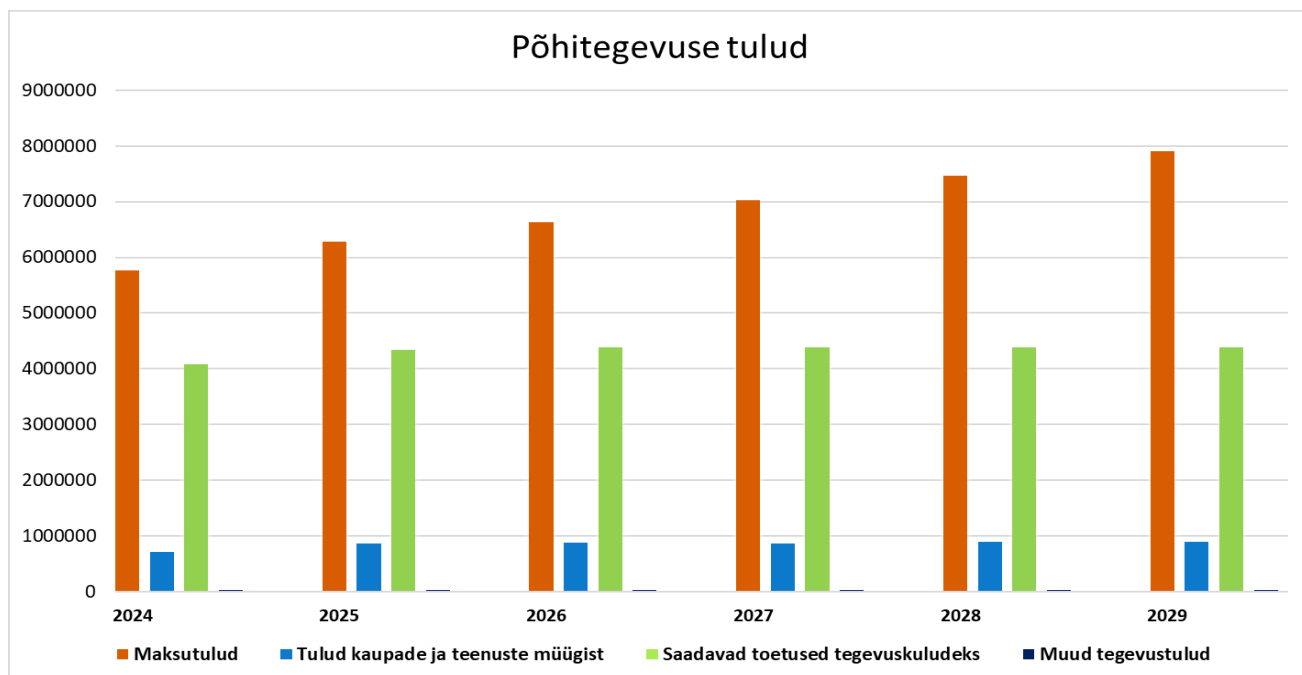
Põhitegevuse tulude (tabel 3) prognoosimisel on arvestatud :

- tulumaksu laekumise kasvuks on prognoositud 5,5-6,5% aastate lõikes
- maamaksu laekumise tõusu aastal 2026 8% võrreldes 2025 aastaga
- tulud kaupade ja teenuste müügist on prognoositud 2,5% kasv
- riigieelarvelised eraldised - tasandusfond ja toetusfond on planeeritud 2025 aasta tasemel
- muud tegevustulud on planeeritud kasvuga 5% aastas

Tabel 3 Põhitegevuse tulud 2024-2029 eurodes.

	2024 täitmine	2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	10 586 130	11 509 050	11 924 000	12 304 000	12 765 000	13 235 000
Maksutulud	5 767 408	6 280 000	6 630 000	7 030 000	7 460 000	7 910 000
sh tulumaks	5 413 749	5 790 000	6 100 000	6 480 000	6 900 000	7 350 000
sh maamaks	353 659	490 000	530 000	550 000	560 000	560 000
sh muud maksutulud	0	0	0	0	0	0
Tulud kaupade ja teenuste müügist	707 186	857 360	880 000	860 000	890 000	900 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	4 085 707	4 339 690	4 380 000	4 380 000	4 380 000	4 390 000
sh tasandusfond	1 448 370	1 442 656	1 450 000	1 450 000	1 450 000	1 450 000
sh toetusfond	2 384 659	2 518 372	2 550 000	2 550 000	2 550 000	2 550 000
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	252 678	378 662	380 000	380 000	380 000	390 000
Muud tegevustulud	25 829	32 000	34 000	34 000	35 000	35 000

Eelarvestrateegia perioodi 2026-2029 tulud kasvavad keskmiselt aastati 3,5-4,5 % (tabel 3).

Joonis 4 Põhitegevuse tulud eurodes eelarvestrateegia perioodil

Põhilise osa eelarve sissetulekutest moodustavad maksutulud ja saadavad toetused tegevuskuludeks. Füüsilise isiku tulumaks on valla suurim tuluallikas. Tulumaksu laekumist mõjutavad maksumaksjate arv, keskmine palk ning riigipoolsed tulumaksu jaotusmeetodika muutused. Kui aastatel 2023 ja 2024 laekus kohalikele omavalitsustele umbes 10% tulumaksu kasvu, siis tänaseks on selline kiire kasv pidurdunud. Oleme jõudnud maksutõusude ja eelarvekärbete aastasse. Vallale eelarvesse laekub maksumaksjate tulu, kelle Maksu- ja Tolliameti peetavasse maksukohustuslaste registrisse kantud elukoht on 1. jaanuari seisuga Peipsiääre vald.

Alates 01.01.2024 laekus omavalitsusele füüsiliste isikute makstud tulumaksust:

- 11,89% füüsilise isiku maksustatavast tulust (eelnevatel aastatel oli määr 11,96%) ning

-2,5% füüsilise isiku riiklikust pensionitulust (lisandus 2024.aastast).

Alates 01.01.2025 laekub omavalitsusele **11,29% füüsilise** isiku maksustatavast tulust ning **5,5%** füüsilise isiku riiklikust pensionitulust.

Seega laekus pensionitulult 2024 aastal 11 kuuga 283 463 eurot ehk keskmiselt 25 769 eurot kuus. 2025.aastal on kuue kuuga laekunud 320 761 eurot ehk siis keskmiselt 53 460 eurot kuus, ehk **kasv on 2,07** kordne. Muult tulult laekus 2024 tulumaksu 5 130 286 eurot ehk keskmiselt 427 524 eurot kuus. 2025.aastal on kuue kuuga laekunud muudelt tuludelt 2 539 688 eurot ehk 423 281 eurot kuus, seega on keskmiselt tulu **vähenenud 1%** võrra kalendrikuus. Kui kokku laekus 2024.aasta kuue kuuga tulumaksu 2 657 560 eurot, siis 2025.aastal laekus samal perioodil 2 860 449 eurot. Seega on kasv **7,1%**.

Maamaks on maa maksustamise hinnast lähtuv maks, mis laekub täies mahus omavalitsusüksuse eelarvesse. Eelarvestrateegia perioodil on planeeritud maamaksu laekumise suurenemist järgnevale aastale 8% ulatuses, edasi peaks maksutulu kasv pidurduma. Tulud kaupade ja teenuste müügist koosnevad riigilõivudest, haridusteenuste kohatasudest, valla allasutuste omatuludest ning üüri- ja rendituludest. Saadavad toetused tegevuskuludeks on eraldised riigieelarve tasandus- ja toetusfondist. Tasandusfondi eesmärk on ühtlustada

omavalitsuste võimalusi avalike teenuste osutamisel. Toetusfond, so eraldised konkreetsete tegevuste katteks – hariduskulude, koolieelsete lasteasutuste õpetajate tööjõukulude toetus, toimetulekutoetus, noorte huvihariduse ja -tegevuse toetus, rahvastikutoimingute hüvitis, teede korrashoid. Tasandus- ja toetusfond on kavandatud eelarvestrateegias 2025.a tasemel. Toetusfondi eraldised sõltuvad riigieelarvest. Muud saadavad toetused on erinevate riigiasutuste sihtotstarbelised toetused ja projektipõhised toetused rahastamise meetmetest. Strateegia koostamisel on nimetatud toetused arvestatud tõusutrendis võrreldes 2025.aastaga. Muude tegevustulude all on kajastatud vee erikasutustasu, saastetasu, saadud trahve ja muid eelpool nimetamata tulusid. Muude tegevustulude osakaal kogutuludest on minimaalse väärtusega.

2.2 Põhitegevuse kulud

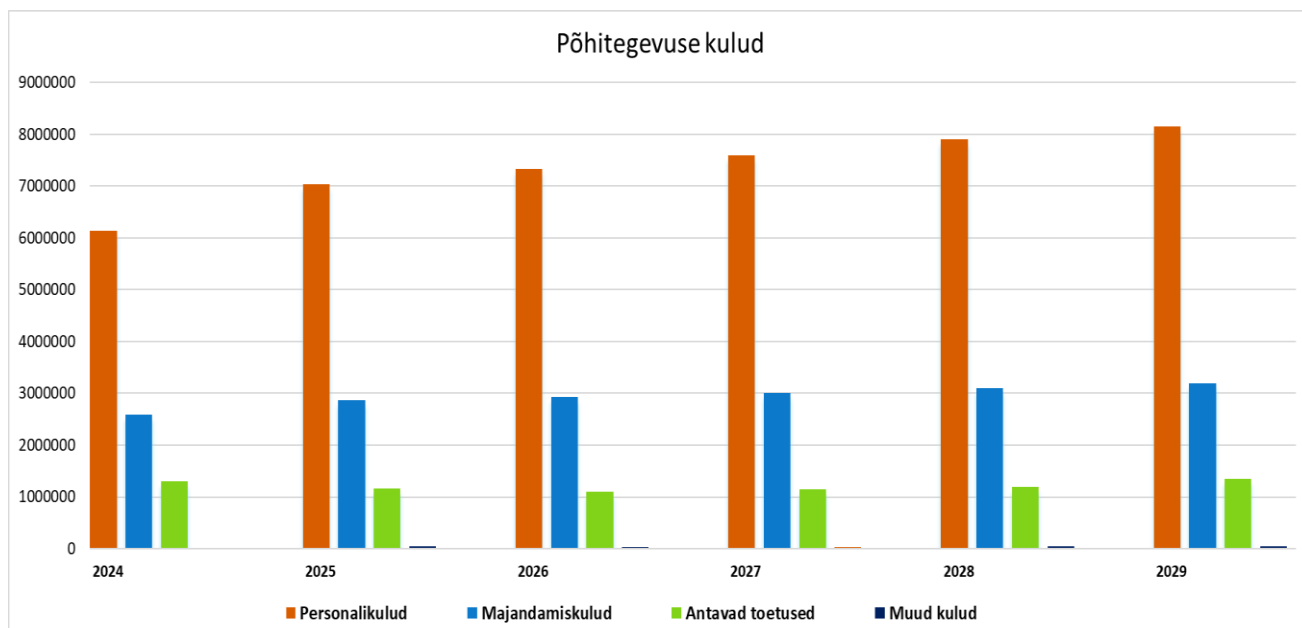
Põhitegevuse kulud on valla poolt antavad toetused tegevuskuludeks ning personali-, majandus- ja muud kulud. Antavad toetused on tegevus- ja projektitoetused mittetulundusühingutele ja teistele organisatsioonidele ning sotsiaaltoetused (tabel 4). Sotsiaaltoetusteks makstav maht on kasvanud pea kahekordseks. Toimunud on ka arvestuses metoodiline muudatus, kuna eelnevatel aastatel kajastati nimetatud toetusi majandamiskulude all. Alates 01.07.2023 liikusid hooldusreformiga seoses toetused personaalse arvestuse alla ja see muutis kulude kajastamise raamatupidamises.

Põhitegevuse kulude samal tasemel hoidmiseks aastatel 2025-2029 tuleb leida valla hallatavate asutuste ühise ökonoomsema majandamise võimalused, juhtimiskulude ülevaatamine, alaeelarvete sisemiste ressursside leidmine, valla varaga seotud kulude alandamine, mittevajaliku vara võõrandamine, energiasäästu meetmete rakendamine.

Tabel 4 Põhitegevuse kulud aastatel 2024-2029

	2024 täitmine	2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Põhitegevuse kulud kokku	10 022 451	11 125 256	11 390 600	11 770 600	12 240 000	12 740 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	1 297 073	1 163 826	1 100 000	1 150 000	1 200 000	1 350 000
Muud tegevuskulud	8 725 378	9 961 430	10 290 600	10 620 600	11 040 000	11 390 000
sh personalikulud	6 139 988	7 036 294	7 330 000	7 590 000	7 900 000	8 150 000
sh majandamiskulud	2 584 314	2 874 476	2 930 000	3 000 000	3 100 000	3 200 000
sh muud kulud	1 076	50 660	30 600	30 600	40 000	40 000

Tabelis 4 on näha **kulude** kasv 10% ulatuses võrreldes 2025 aastat 2024 aastaga. Personalikulude suurenemine oli nimetatud perioodil 14,6%. 2024.aasta oktoobrist loodi uus allasutus Peipsiääre valla kultuuri- ja vabaajakeskus, mille ülesandeks on korraldada valla kultuuri, spordi ja noorsootööd. Eelnevatel aastatel tegutsesid nimetatud valdkondade töö korraldamisel erinevad MTÜ-d ja sihtasutused. Vald rahastas läbi tegevustoetuste erinevaid üksusi ja selleks eraldati aastas 300 000 –400 000 eurot. Alates 2025 toimub rahastus läbi kultuuri ja vabaajakeskuse, kuhu on tööle võetud 30 inimest. Tänu sellele on toimunud palgakulu kasv, kuid samas on tegevustoetuste eraldamine valla eelarvest jäänud sadade tuhandete võrra väiksemaks. Aastateks 2026-2029 on personalikulu tõusuks planeeritud 3-4% aastas.

Joonis 5 Põhitegevuse kulud eurodes eelarvestrateegia perioodil

Majandamiskulusid kärbiti aastatel 2023 ja 2024. 2025.aastaks on planeeritud tõus 11,2%. Oleme majandanud äärmiselt kokkuhoidlikult, kuid arvestades aktsiisi- ja käibemaksu tõusu, lisandunud automaksu, hinnatõususid, jne ei ole võimalik ilma kulud suurendamata jätkata. Järgnevateks aastateks on majanduskulude kasvuks planeeritud 2-3% aastas.

Toetuste maksmisel eristame:

-sotsiaalabitoetustena ja muude toetustena füüsilistele isikutele makstavaid toetusi, milleks on 2025 aasta eelarves kavandatud 960 050 eurot ja 2024.aastal kulus väljamakseteks 884 608 eurot. 2023.aastal maksti selliseid toetusi summas 488 128 eurot, seega on kasv veidi väiksem kui 2 korda. Selle valdkonna kulud jätkavad kasvamist mõne % ulatuses aastas.

-sihtotstarbelised toetuse tegevuskuludeks, milleks on 2025 aasta eelarves kavandatud 206 886 eurot ja 2024.aastal tehti samalt realt väljamakseid 373 823 euro ulatuses. Aastal 2023 maksti toetuseid tegevuskulude katteks 405 005 eurot. Seega on nimetatud toetuste maksmist vähendatud peaaegu 2 korda. Vabanenud summad on liikunud Peipsiääre valla kultuuri- ja vabaajakeskuse töötajate personalikulude alla. Toetuste maksmisel mahu suurenemist pole planeeritud.

Peipsiääre valla põhitegevuse kuludest (joonis 5) on suurima osakaaluga eelarvestrateegia perioodil personalikulud, moodustades tegevuskuludest ligikaudu 63,2%, järgnevad majandamiskulud 25,8%, antavad toetused 10,5% ning muud tegevuskulud ligikaudu 0,5% (% leitud 2025 kuludest lähtuvalt).

Põhitegevuse tulem võrdub põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahega. Kohalike omavalitsusüksuste finantsjuhtimise seaduse järgi on põhitegevuse tulemi väärtuseks lubatud ainult null või positiivne summa. Põhitegevuse tulem peab vähemalt katma pangaintresside aastase kulu.

2.3 Investeermistegevus

Investeermistegevuse eelarve koosneb investeermistegevuse tuludest ja investeermistegevuse kuludest. Tuludeks on põhivara müük, saadavad toetused põhivara soetuseks, osaluste ning muude aktsiate müük,

tagasilaekuvad laenud ja finantstulud. Investeermistegevuse eelarve kuludeks on põhivara soetus, põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine, osaluste ning muude aktsiate soetus, antavad laenud ja finantskulud. Investeeringute finantseerimiseks on võimalik kasutada kolme allikat: omavahendeid, laenude võtmist ning toetusi. Üldjuhul nõuavad toetused ka omaosaluse olemasolu.

Eelarve tulud ja kulud on arvestatud selliselt, et vallal oleks siiski investeeringuvõime. Investeermise võimekus peaks olema selline, et eelarve tulem tagab eelnevalt võetud laenude teenindamise. Tulenevalt laenude tagasimaksetest ei ole vaba raha piisavalt, et ehitada suuremaid objekte omavahenditest. Nende käiku andmiseks tuleb võtta täiendavat laenu või leida teisi võimalusi.

Tabel 5 Investeermistegevus aastatel 2024-2029 eurodes

Peipsiääre vald	2024 täitmine	2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Investeermistegevus kokku	-588 327	-484 739	-741 900	-723 000	-509 000	-828 000
Põhivara müük (+)	176 250	310 000	250 000	290 000	290 000	270 000
Põhivara soetus (-)	-546 006	-958 900	-1 672 900	-1 965 000	-1 095 000	-1 800 000
<i>sh projektide omaosalus</i>	-219 415	-506 539	-693 900	-725 000	-500 000	-800 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	326 591	462 361	979 000	1 240 000	595 000	1 000 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-220 710	-110 000	-100 000	-90 000	-90 000	-90 000
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	0	0	0	0	0	0
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	-98 350	0	0	0	0	0
Tagasilaekuvad laenud (+)	0	0	0	0	0	0
Antavad laenud (-)	0	0	0	0	0	0
Finantstulud (+)	279	1 800	2 000	2 000	2 000	3 000
Finantskulud (-)	-226 381	-190 000	-200 000	-200 000	-211 000	-211 000

Investeermistegevuse eelarve on kogu strateegia perioodil negatiivne, st kulud ületavad investeermistegevuseks saadavaid tulusid. Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine on toetused, millede laekumine sõltub konkreetsest projektist.

Finantstulud ja –kulud on intressitulud ja –kulud. Finantskulude kasv tuleneb vajadusest võtta laenu ja 2023 aasta Euribori kiirest kasvust. Kuna strateegia perioodil on planeeritud võlakoormuse minimaalne suurenemine, siis peaksid stabiilsena püsima ka valla poolt tasutavad intressimaksud. Euribori langemine võtab aega ja ekspertide arvamusel ta enam nii madalat taset ei saavuta, kui eelnevatel aastatel. Investeeringute tegemise võimekus sõltub valla omafinantseerimise võimekusest.

Eelarvestrateegias on arvestatud järgmiste arengukavas sisalduvate projektide teostamine, esitatud on hinnangulised summad.

Tabel 6 Investeeringud valdkondade ja tuluaalike löikes 2025-2029

Investeeringuobjektid* (alati "+" märgiga)	2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
01 Üldised valitsussektori teenused	40 660	600 000	1 400 000	300 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		400 000	1 000 000	180 000	
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	40 660	200 000	400 000	120 000	
02 Riigikaitse	0	40 000	40 000		0
<i>sh toetuse arvelt</i>		30 000	30 000		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		10 000	10 000		
03 Avalik kord ja julgeolek	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
04 Majandus	629 670	807 900	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	358 331	549 000			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	271 339	258 900			
05 Keskkonnakaitse	38 720	60 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	31 430				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	7 290	60 000	0	0	0
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	75 000	70 000	40 000	10 000	
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	75 000	70 000	40 000	10 000	
07 Tervishoid	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
08 Vabaaeg, kultuur ja religioon	108 600	30 000	370 000	125 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	37 600		170 000	75 000	
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	71 000	30 000	200 000	50 000	
09 Haridus	66 250	50 000	100 000	660 000	1 800 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	25 000		40 000	340 000	1 000 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	41 250	50 000	60 000	320 000	800 000
10 Sotsiaalne kaitse	0	15 000	15 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		15 000	15 000		
KÕIK KOKKU	958 900	1 672 900	1 965 000	1 095 000	1 800 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	452 361	979 000	1 240 000	595 000	1 000 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	506 539	693 900	725 000	500 000	800 000

Suuremad investeringuobjektid

Kallaste keskväljak	610 000	600 000			
<i>sh toetuse arvelt</i>	360 000	360 000			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	250 000	240 000			
Kallaste keskväljaku juurdepääsutee järveni	30 500	207 900	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		189 000			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	30 500	18 900			
Alatskivi lasteaia päikesepargi salvestusseade	31 250				
<i>sh toetuse arvelt</i>	25 000				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	6 250				
Alatskivi lasteaia ventilatsioon			60 000	60 000	
<i>sh toetuse arvelt</i>			40 000	40 000	
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>			20 000	20 000	
Purskkaev Alatskivi järvele	35 000				
<i>sh toetuse arvelt</i>	31 430				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	3 570				
Vara külas elamuehituse arendamine	30 000	40 000	40 000	10 000	
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	30 000	40 000	40 000	10 000	
Koosa vabaajapark	0	30 000	370 000	125 000	
<i>sh toetuse arvelt</i>			170 000	75 000	
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	30 000	200 000	50 000	
Vallamaja renoveerimine	40 600	600 000	1 400 000	300 000	
<i>sh toetuse arvelt</i>		400 000	1 000 000	180 000	
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	40 600	200 000	400 000	120 000	
Alatskivil elamuehituse arendamine	15 000	30 000			
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	15 000	30 000			
Lümati raamatukogu renoveerimine	85 138				
<i>sh toetuse arvelt</i>	37 600				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	47 538				

Lasteaiahoone projekteerimine ja rajamine		0	30 000		630 000	800 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					300 000	400 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		0	30 000		300 000	400 000
Alatskivi kooli juurdeehitus		10 000	20 000	40 000		1 000 000
<i>sh toetuse arvelt</i>						600 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		10 000	20 000	40 000		400 000
Koosa truubi projekt + ehitamine		3 720	60 000			
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		3 720	60 000			

2.4 Finantseerimistegevus

Finantseerimistegevus jaguneb:

- 1) kohustuste võtmine (+);
- 2) kohustuste tasumine (-).

2023. a lõpu seisuga oli valla laenukohustuste jääk 4 767 485 ning 2024. aasta lõpu seisuga 4 896 574 eurot. Kasvuks 2,6% ehk aastal 2024 võeti investeringute katteks laenu summas 615 000 eurot. Peipsiääre Valla Volikogu otsuse alusel on lubatud 2025. aastal võtta investeerimislaenu kuni 560 000 eurot. Finantseerimistegevus kohustiste all on kajastatud ka kapitalirendikohustused.

Vastavalt KOF-i §38 võib kohalik omavalitsus võtta laenu investeringuteks ja põhivara soetuseks antavaks sihtfinantseeringuks ja see võimaldab tagada finantssuutlikkuse tulevaste projektide omafinantseerimiseks.

Tabel 7 Finantseerimistegevuse prognoos

Peipsiääre vallavalitsus	2024 täitmine	2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Finantseerimistegevus	129 088	-34 400	209 960	153 740	1 350	323 700
Kohustiste võtmine (+)	615 000	480 000	780 000	800 000	550 000	850 000
Kohustiste tasumine (-)	-485 912	-514 400	-570 040	-646 260	-548 650	-526 300

Netovõlakoorumus on võlakohustuste ja likviidsete varade kogusumma vahe aruandeaasta lõpu seisuga. Kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seadus sätestab, et netovõlakoorumus võib aruandeaasta lõpul ulatuda lõppenud aruandeaasta kuuekordse põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat. Netovõlakoorumus 2023.a lõpu seisuga oli 49,42%, 2024.aasta lõpu tulemustel oli 46,31% ja prognoositav tulemus 2025.aastal võiks kujuneda 45%.

2.5 Sõltuv üksus

Sõltuv üksus on raamatupidamise seaduse mõistes kohaliku omavalitsuse üksuse otsese või kaudse valitseva mõju all olev üksus, kes on saanud kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt, muult avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult või eelnimetatud isikute valitseva mõju all olevatelt üksustelt üle poole tuludest või kes on saanud toetust ja renditulu kohaliku omavalitsuse üksustelt ja nende valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10% vastava aasta põhitegevuse tuludest.

Peipsiääre valla konsolideerimisgruppi kuuluvad 100% valla omanduses olevad Alatskivi Loss SA, Peipsiveere Hooldusravikeskus SA ja SA Alatskivi Tervisekeskus. SA Kallaste Arendus tegevus lõpeb 31.07.2025 ja nimetatud üksuse andmeid pole strateegias enam kajastatud.

Tabel 8 Sõltuvad üksused kokku

Sõltuvad üksused KOKKU (konsolideeritud)	2024 täitmine	2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	1 884 558	1 921 000	1 972 000	1 983 000	2 043 000	2 054 000
sh saadud tulud kohaliku omavalitsuselt	322 079	334 000	345 000	356 000	367 000	378 000
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksud	0	0	0	0	0	0
Põhitegevuse kulud kokku (+)	1 869 015	1 909 000	1 960 000	1 967 900	2 022 800	2 033 800
sh tehingud kohaliku omavalitsuse üksusega	0	0	0	0	0	0
sh alates 2012 katkestamatud kasutusrendimaksud (arvestusüksusesse mitte kuuluvatele üksustele)	0	0	0	0	0	0
Põhitegevustulem	15 543	12 000	12 000	15 100	20 200	20 200
Investeeringustegevus kokku (+/-)	0	0	0	0	0	0
Eelarve tulem	15 543	12 000	12 000	15 100	20 200	20 200
Finantseerimistegevus (-/+)	0	0	0	0	0	0
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	15 543	12 000	12 000	15 100	20 200	20 200
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	0	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	439 130	451 130	463 130	478 230	498 430	518 630
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	0	0	0	0	0	0
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakooormuse piirmäära (arvestusüksuse väline)	0	0	0	0	0	0
sh võlakohustused (arvestusüksuse sisene)	0	0	0	0	0	0
sh muud võlakohustused, mis kajastuvad ka KOV bilansis		0	0	0	0	0
Netovõlakooormus (eurodes)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakooormus (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

2.6 Arvestusüksus

Finantsdistsipliini meetmed kehtivad kogu kohaliku omavalitsuse arvestusüksusele, kuhu kuuluvad lisaks kohaliku omavalitsuse üksusele ka konsolideerimisgruppi kuuluvad sõltuvad üksused.

Finantsdistsipliini tagamiseks sätestab kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus finantsdistsipliini tagamise meetmed, milleks on kinnipidamine kohaliku omavalitsuse põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest ja kinnipidamine netovõlakoormuse ülemmäärast.

Põhitegevuse tulem on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe, mille väärtus aruandeaasta lõpu seisuga peab olema null või positiivne. Põhitegevuse tulude ja kulude tasakaalu nõudest kinnipidamise nõue on täidetud. Põhitegevuse tulem on positiivne. Tulemi prognoosil 2025–2029 aastateks on järgitud eelarve planeerimisel konservatiivset joont. Positiivne põhitegevuse tulem on saavutatav vaid kulude kokkuhoiuga. Põhitegevuse kulused vähendavate meetmetena on vallas toimunud valla hallatavate asutuste reorganiseerimine ja struktuuride optimeerimine.

Netovõlakoormus on võlakohustiste ja likviidsete varade suunamata jäägi vahe. Netovõlakoormus võib aruandeaasta lõpul ulatuda lõppenud aruandeaasta põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude 10-kordse vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat. Kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude 10-kordne vahe on väiksem kui 80% vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest, võib netovõlakoormus ulatuda kuni 80% vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest (2024). Järgnevatel aastatel netovõlakoormuse ülemmäär väheneb, 2025 on see 75% ja 2029.aastaks väheneb 60%-le.

Tabel 9 Arvestusüksus

Peipsiääre vallavalitsus	2024 täitmine	2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	12 148 609	13 096 050	13 551 000	13 931 000	14 441 000	14 911 000
Põhitegevuse kulud kokku	11 569 387	12 700 256	13 005 600	13 382 500	13 895 800	14 395 800
<i>sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksud</i>	45 833	39 512	32 145	28 043	7 321	5 532
Põhitegevus-tulem	579 221	395 794	545 400	548 500	545 200	515 200
Investeeringis-tegevus kokku	-588 327	-484 739	-741 900	-723 000	-509 000	-828 000
Eelarve tulem	-9 106	-88 945	-196 500	-174 500	36 200	-312 800
Finantseerimis-tegevus	129 088	-34 400	209 960	153 740	1 350	323 700
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	166 516	-123 345	13 460	-20 760	37 550	10 900
Nõuete ja kohustuste	46 534	0	0	0	0	0

saldode muutus (+/-)						
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	625 766	502 421	515 881	495 121	532 671	543 571
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	5 089 520	4 935 214	5 113 029	5 238 726	5 232 755	5 550 923
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära (arvestusüksuse väline)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	4 463 754	4 432 793	4 597 148	4 743 605	4 700 084	5 007 352
Netovõlakoormus (%)	36,7%	33,8%	33,9%	34,1%	32,5%	33,6%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	9 718 887	9 822 038	9 485 700	9 055 150	8 664 600	8 946 600
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	80,0%	75,0%	70,0%	65,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	5 255 133	5 389 244	4 888 552	4 311 545	3 964 516	3 939 248

Arvestusüksuse põhitegevuse tuludest ja kuludest on välja arvatud omavahelised tehingud.

3. KOKKUVÕTE

Käesolev eelarvestrateegia on koostatud 2025. aasta esimese poolaasta tulemuste baasil prognoosides aastateks 2026-2029 arengukava tegevuskavas toodud tegevuste elluviimist.

Eelarvestrateegia perioodi põhitegevuse tulud on prognoositud suhteliselt konservatiivselt tagamaks valla finantsstabiilsuse ja jätkusuutliku arengu. Eelarvestrateegia seob arengukavas toodud strateegiliste eesmärkide täitmise ning vastavad tegevused ja investeeringud realselt olemasolevate ressursidega. Jätkusuutliku majandamise, investeerimise ja omafinantseeringute tagamiseks peab investeerimisvõimekus pikas perspektiivis perioodi keskmisena olema positiivne.

Peipsiääre vald ja konsolideerimisgrupi üksused on finantssituatsioonis, mis võimaldab ning mida arvestades peaks järgneval neljal aastal teostama valla arengu seisukohalt olulisi ja tulevikus kaudset tulu toovaid investeeringuid. Tähelepanu peab olema kulude pideval jälgimisel, et tagada tegevuskava täitmine ja jätkusuutlik tegevus.

Samas on Peipsiääre vald väga tundlik väliskeskkonnast tulenevatele muutustele – eelarve tulude võimalik vähenemine, mis eelkõige on seotud maksumaksjate arvu vähenemisega või inimeste sissetulekute kasvutempo langusega. Kõige raskemini prognoositav tululiik ongi üksikisiku tulumaks. Peipsiääre vallas moodustab tulumaks põhitegevuse tuludest ca 50 protsenti. Valla tulude jaoks on risk, kui riik muudab tulude laekumist reguleerivad seadusi.

Eelarvestrateegia kinnitab, et Peipsiääre vald on võimeline oma tegevusi finantseerima ja võetud kohustisi tasuma.